



# NMBS BEZET BEDRIJF

tussen collaboratie en verzet

## COLOFON

Auteurs: Eef Cornelissen en Axel Pleeck

Coördinatie door Train World: Kris Vlaeminck en Alice Herman

Vormgeving: Ruth Van Wichelen

Coverbeeld: © Marie-Françoise Plissart

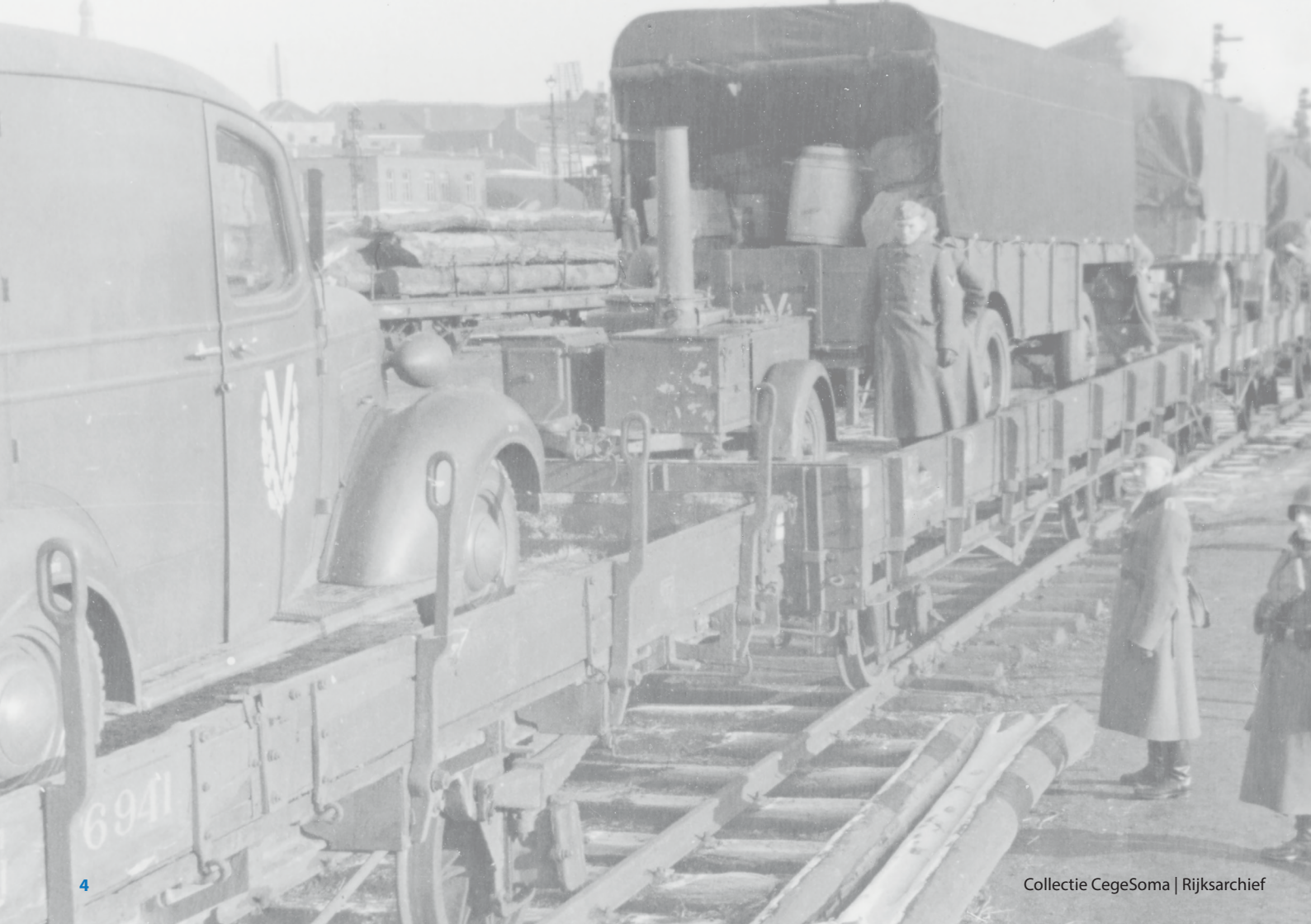
# INHOUD

## **Intro voor de gids als dialoogbegeleider**

Samen reflecteren met leerlingen .....	5
Tips voor de gids als dialoogbegeleider .....	6
Tips voor een veilige dialoogsfeer .....	7
Focus van de dialoogoefeningen .....	8

## **Aan de slag!**

<b>Grote Lokettenzaal .....</b>	<b>10</b>
Inleidende oefening met stellingen .....	10
Intro en afspraken .....	11
Dialoogoefening 1. Thema van de tentoonstelling verkennen.....	11
<b>Hal 1 .....</b>	<b>12</b>
Dialoogoefening 2. Verkennen van de ruimte.....	12
Dialoogoefening 3. De Duitse soldaat.....	13
Dialoogoefening 4. Talking Head 'baas van de spoorwegen' .....	14
Dialoogoefening 5. De kledij van Maus .....	15
<b>Hal 2 .....</b>	<b>16</b>
Dialoogoefening 6. De spooktrein. Tussen droom en nachtmerrie .....	17
<b>Hal 3 .....</b>	<b>18</b>
Dialoogoefening 7. Deportatiewagon .....	18
Dialoogoefening 8. Rijtuig Rode Kruis. Tussen wanhoop en hoop .....	20
<b>Hal 4 .....</b>	<b>21</b>
Dialoogoefening 9. De postkaart .....	21
Dialoogoefening 10. Afsluitende reflectie over verantwoordelijkheid .....	22
<b>Literatuurlijst .....</b>	<b>26</b>





# INTRO

## VOOR DE GIDS ALS DIALOOGBEGELEIDER

### SAMEN REFLECTEREN MET LEERLINGEN

Een reflectieve dialoog is een onderzoekende dialoog waarbij kinderen en jongeren samen nadenken over een grote vraag of (maatschappelijk) thema. Tijdens de dialoog ligt de nadruk niet op het vinden van dat ene juiste antwoord, maar op het samen kritisch onderzoeken van de kwestie.<sup>1</sup>

Argumenten en vooroordelen worden samen onderzocht en leerlingen worden uitgedaagd om vanuit verschillende perspectieven te kijken naar dezelfde kwestie. De dialoog oefeningen zijn geïnspireerd op de socratische gespreksmethode, 'Visual Thinking Strategies' en elementen uit geweldloze communicatie.

**+10**

Deze bundel is ontwikkeld voor leerlingen vanaf tien jaar (3de graad lager onderwijs).

<sup>1</sup> Meer info over de dialoogmethode via de literatuurlijst p. 26.

## TIPS VOOR DE GIDS ALS DIALOOGBEGELEIDER

### **ZET LEERLINGEN IN EEN CIRKEL ROND HET WERK DAT JE MET LEERLINGEN BESPREEKT.**

Iedereen moet elkaar kunnen horen en zien.

### **STEL JE OPEN EN GEÏNTERESSEERD OP.**

### **STEL VRAGEN DIE UITNODIGEN TOT OBSERVATIE EN INLEVING.**

- Wat zie je?
- Wat zou hier gebeurd zijn?
- Hoe zou dat voor de mensen toen geweest zijn?
- Wat dachten ze?
- Hoe hebben zij dat ervaren?
- Stel dat jij toen leefde, hoe zou jij dat ervaren hebben?

### **STEL VRAGEN DIE UITNODIGEN OM DIEPER TE DENKEN.**

- Waarom denk je dat?
- Kan je een voorbeeld geven?
- Is dat altijd zo? Voor iedereen?
- Is dat een feit? Of eerder een mening?
- Wat kunnen we besluiten?

### **STEL VRAGEN OM VERSCHILLENDE PERSPECTIEVEN TE VERKENNEN.**

- Wat zouden de bezetters, de baas van de nmbs, de bestuurder, de verzetsleden,... gedacht/ervaren/... hebben?
- Zijn er andere opties mogelijk?
- Kan het omgekeerde ook kloppen?

### **STEL VRAGEN DIE EEN KOPPELING MAKEN MET DE LEEFWERELD VAN DE LEERLINGEN.**

- Kennen jullie een situatie zoals deze waarin...?
- Wat kunnen we hieruit leren voor ons leven vandaag?

## TIPS VOOR EEN VEILIGE DIALOOGSFEER

### **MAAK AFSPRAKEN OVER DE DIALOOG.**

Sluit aan bij afspraken die reeds gelden in de klas.

Vul eventueel aan:

- Respectvol spreken met elkaar;
- Luisteren naar elkaar;
- Haatspraak is nooit toegestaan.<sup>2</sup>

### **GEEF IEDEREEN EEN STEM, OOK DE STILLERE LEERLINGEN.**

Zij bezitten soms de meer genuanceerde meningen maar durven zich niet altijd uitspreken.

Bij grote groepen kan je bijvoorbeeld als voorbereiding op de plenaire dialoogmomenten eerst **opsplitsen in kleine groepjes**. Elk groepje kan dan eerst zijn visie in kleine groepjes onderzoeken, voor het plenaire gesprek start.

### **TOON INTERESSE EN AANDACHT.**

### **FOCUS OP BEGRIJPEN IN PLAATS VAN OORDELEN.**

Wat zijn de achterliggende oorzaken? Wat speelt er mee achter de oppervlakte? Welk thema houdt de leerlingen bezig?

### **NEEM EMOTIES ERNSTIG.**

Als emoties oplaaien bij controversiële uitspraken, is het belangrijk om terug te keren naar de afspraken, maar terzelfdertijd de dialoogruimte niet te sluiten.

<sup>2</sup> Meer info over haatspraak; <https://www.unia.be/nl/verschil-tussen-haatspraak-haاتمisdrijf-en-discriminatie/haatspraak>

# FOCUS VAN DE DIALOGOEFENINGEN

Tijdens de oefeningen focussen we op het aandachtig observeren en het analyseren van de situatie om van daaruit met leerlingen te reflecteren over de hoofdthema's uit de tentoonstelling zoals verzet, deportatie, ontmenselijken, verantwoordelijkheid, oorlog, bezetting, rol van de spoorwegen, hoop en wanhoop...

## **OBSERVEREN EN VERKENNEN**

via Visual Thinking Strategies en Artful Thinking:

- Wat zie je?
- Wat gebeurt er? Waaraan zie je dat?
- Wat valt op?
- Wat kunnen we nog meer ontdekken?

## **INLEVEN**

- via gedachte-experimenten: 'Stel dat...'
- via inleefvragen: 'Hoe zou het zijn als...'

## **REFLECTIE OVER DE GROTE THEMA'S UIT DE TENTOONSTELLING**

- via filosofische grote vragen
- via dilemma's
- via filosofische oefeningen zoals lijnoefeningen (eens-twijfel-oneens)

## **TRANSFER**

- Link met de leefwereld van leerlingen
- Link met hedendaagse gebeurtenissen



# AAN DE SLAG!

Deze bundel bevat per zaal verschillende dialoogoefeningen.

- Afhankelijk van de groep en de beschikbare tijd kan je **kieszen met welke oefeningen je tijdens de gidsbeurt aan de slag gaat**. (Het is niet de bedoeling om alle oefeningen tijdens elke gidsbeurt te doen. Twee tot vier dialoogoefeningen integreren per gidsbeurt is ideaal.)
- De ideale groepsgrootte voor een interactieve dialoog is 12 tot 15 leerlingen. Dan kan iedereen aan bod komen en heb je voldoende verschillende perspectieven voor een rijke dialoog. Indien de groep groter is, kan je af en toe opsplitsen in kleine groepjes.
- De meeste oefeningen zijn zowel geschikt voor **lager** (vanaf 3de graad) als voor het **secundair onderwijs**. De oefeningen of begrippen die enkel geschikt zijn voor secundair, zijn aangeduid met een symbool.



# GROTE LOKETTENZAAL

## INLEIDENDE OEFENING MET STELLINGEN

Gebruik deze dialoogoefening als introductie op de dialogische aanpak tijdens de gidsbeurt met leerlingen. Deze oefening bevat stellingen over het belang van dialoog en raakt het thema van de tentoonstelling ook al even aan.

Op die manier kom je te weten of de leerlingen al ervaring hebben met de dialoogmethode en of ze al enige voorkennis hebben over het thema van de tentoonstelling.

Je kan hiervoor een touw gebruiken en drie A4 pagina's waarop 'oneens', 'eens' en 'twijfel' geschreven staan.

Eens of oneens? Laat leerlingen positie innemen ten opzichte van verschillende stellingen. Vraag aan drie leerlingen die op verschillende plaatsen staan om uit te leggen waarom ze daar staan. Vraag door naar achterliggende argumenten. Daarna mogen de anderen kort reageren.



*In een museum kan je nadenken over het leven.*

*Het is interessant om te luisteren naar iemand die helemaal anders denkt dan ik.*

*In een goed gesprek kan je alles zeggen wat je denkt.*

*Leren over vroeger helpt ons om de wereld vandaag beter te begrijpen.*

*De spoorwegen speelden een belangrijke rol tijdens de Tweede Wereldoorlog.*

ONEENS

TWIJFEL

EENS



## INTRO EN AFSPRAKEN

- Leg aan de leerlingen uit dat de rondleiding interactief is en dat je met hen in dialoog zal gaan over de verschillende thema's uit de tentoonstelling.
- Licht kort het thema van de tentoonstelling toe.
- Maak afspraken over de dialoog. Vertrek vanuit de klasafspraken en vul eventueel aan:
  - Luisteren naar elkaar
  - Respectvol spreken
  - Haatspraak is nooit toegestaan
  - ...

## THEMA VAN DE TENTOONSTELLING VERKENNEN



1. Ga naar het midden van deze grote ruimte en kijk aandachtig rond.
2. Wat valt je op? Noteer in groepjes van drie max. vijf zaken op een post-it.
3. De bevindingen uit de verschillende groepjes worden overlopen.
4. Welke verbanden zou je kunnen leggen tussen een treinstation en een oorlog? Probeer zoveel mogelijk verbanden te zoeken.
5. In deze kamer staat een militaire auto. Wat denk je dat die hier doet?
6. Er zijn auto's, vliegtuigen en oorlogsschepen, vrachtwagens, tanks,... maar hoe zit het met treinen? Waar kan een trein voor gebruikt worden tijdens een oorlog?
7. Zoek drie (of meer) redenen om "de trein te nemen" tijdens een oorlog.
8. Worden treinen vandaag de dag ook ingezet tijdens een oorlog? Op welke manier? Wie heeft een voorbeeld? (bv. *Train Force One*, de trein die wereldleiders gebruiken om Oekraïne tijdens de oorlog te bezoeken.)

## VERKENNEN VAN DE RUIMTE

### Observeren

Na de vertrekhal staan we nu oog in oog met de eerste treinen en hun geschiedenis in België.

Loop even rond en observeer de ruimte. **Kijk aandachtig naar de twee dynamische kaarten** die worden getoond.

- Wat zien jullie?
- Wat valt op?

**Korte uitleg** over de kaart door de gids.

**Startpositie** van de leerlingen bevragen.

- Waaraan denken jullie als je denkt aan de Tweede Wereldoorlog?
  - Wanneer was de Tweede Wereldoorlog (jaartallen)?
  - Ken je iemand die aan deze oorlog heeft deelgenomen? (zoals grootouders...)
  - Welke bekende mensen leefden in die tijd/ namen deel aan de oorlog?
- Wat weten jullie nog over deze oorlog? Waar ben je nog nieuwsgierig naar?



## TALKING HEAD

### 'DE DUITSE SOLDAAT'

Als we het over een oorlog hebben, gaat het vaak over verschillende landen.

In welke taal praat **de soldaat** beneden tegen ons? Luister naar de soldaat.

- Wat zou je vragen aan deze soldaat, indien hij zou kunnen antwoorden?
- Wie weet wat 'verzet' betekent?

**De gids legt kort uit** wat verzet betekent en wat de rol van het verzet was tijdens de Tweede Wereldoorlog.

- Waarom werd er volgens jullie gesaboteerd door het verzet?
- Plegen jullie soms verzet? Of kennen jullie mensen die verzet plegen?
  - Hoe gebeurt dat?
  - Waar? Op school? Thuis? Tijdens een betoging? Op sociale media?
  - Tegen wie? Tegen mensen of tegen een organisatie?
  - Ken je andere voorbeelden van verzet die vandaag de dag gepleegd worden?

(zoals *Extincion Rebellion*, *School Strike for Climate*, *PKK*, de *Koerdische militante verzetsbeweging*...)



## Waarom plegen mensen verzet?

### Grote vragen over verzet

- Waarom plegen mensen verzet?
- Wanneer mag je verzet plegen? (Ook als het geen oorlog is?)
- Is het in bepaalde situaties goed om verzet te plegen?
- Is verzet belangrijk tijdens een oorlog?
- Kunnen kinderen en jongeren ook verzet plegen? Of moet je daarvoor volwassen zijn?

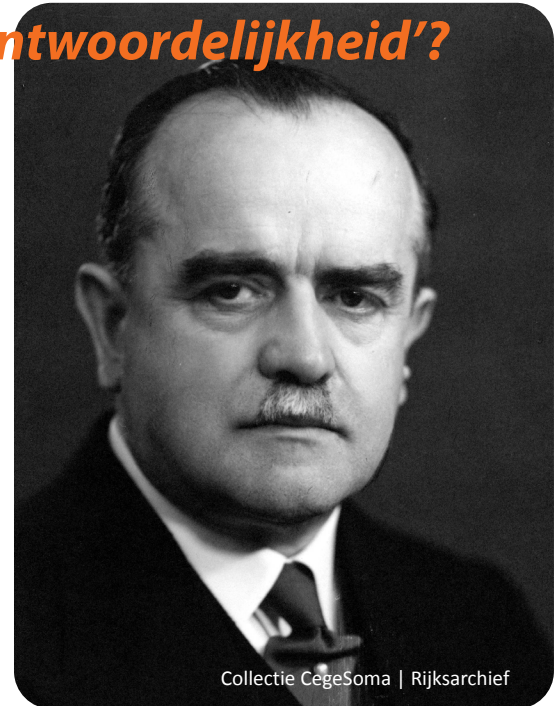
## TALKING HEAD

### 'BAAS VAN DE SPOORWEGEN'

**Luister naar Narcisse Rulot.** Lees (samen) de tekst.

- Wat zou jij hem vragen, indien hij zou kunnen antwoorden?
- Wat is zijn belangrijkste boodschap? Wat vertelt hij?
- Begrijpen jullie zijn beslissing? Zijn jullie het eens met hem? Wat had hij eventueel anders kunnen doen?
- **Grote vragen** rond verantwoordelijkheid:
  - Wat betekent 'verantwoordelijkheid'?  
Denk even na in groepjes van drie.  
Probeer samen tot een beschrijving te komen waar iedereen zich in kan vinden.
  - Wie is volgens jullie (mede-)verantwoordelijk voor rol van de spoorwegen tijdens de Tweede Wereldoorlog? Overleg eerst even per drie hierover. Je kan ook meerdere opties combineren.
    - › De Duitse bezetter?
    - › De Belgische politici?
    - › De baas van de spoorwegen?
    - › Het personeel van de spoorwegen?
    - › Anderen?

## Wat betekent 'verantwoordelijkheid'?



Collectie CegeSoma | Rijksarchief

# DE KLEDIJ VAN MAUS

## Observeer de **tekening van Maus**.

- Wat valt jou op?
- Waar bevinden ze zich?
- Wat roept deze kledij bij jullie op?
- Wat voor kledij is dit?
- Waarom heeft iedereen dezelfde kledij aan.

## Inleving

- **Stel dat** één bepaalde groep in het land dezelfde kledij met nummers zou moeten dragen, hoe zou dat zijn?

**De gids legt de rol uit van deze kledij tijdens de Tweede Wereldoorlog** in de concentratiekampen van de nazi's en de reden waarom er nummers in plaats van namen gebruikt werden.

## Reflectie over dehumaniseren

- Waarom denk je dat het naziregime voor dit soort kledij gekozen heeft?
  - Wat wilden ze hiermee bereiken?
  - Wat was het effect?
- Reflectie over (on)menselijkheid
  - Wat is het belangrijkste verschil tussen een naam en een nummer?
  - Ben je nog een mens wanneer je als een nummer behandeld wordt?
  - Wat maakt een mens tot 'mens'?
  - Wat is de belangrijkste eigenschap van een mens?
  - En wat gebeurt er als we deze eigenschap afnemen van mensen?



© Art Spiegelman, schutbladen achter 'Maus - A Survivor's Tale II: And here my Troubles Began'.



# HAL 2

DIALOG  
6  
GOEENING



© Marie-Françoise Plissart



# DE SPOOKTREIN. TUSSEN DROOM EN NACHTMERRIE.

## Observeren

Loop even **rond de locomotief**. Observeer aandachtig. Wat is de eerste indruk? Wat straalt deze locomotief uit?

## Inleven

- Hoe zou het geweest zijn voor de bestuurder om met deze locomotief te rijden?
- Met zijn (futuristische) vormen doet deze locomotief denken aan de wereld van de superhelden.
  - **Stel dat** ...deze locomotief een superheld in een film was, hoe zou jij deze superheld noemen?
  - Waarom?
  - En welke superkrachten zou deze locomotief in de film hebben, denk je? Waarom?

**De gids legt kort uit** wat de rol van deze locomotief was en de rol van het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. De gids legt duidelijk uit wat de leden van het verzet deden, zodat leerlingen de volgende vraag kunnen beantwoorden.

## Reflectie over de rol van verzet

Wat vinden jullie? Zijn deze mensen uit het verzet eerder helden of criminelen? Of beide? Plaats jezelf op de lijn.

**HELD**

**TWIJFEL**

**CRIMINEEL**

Drie leerlingen (twee uitersten en een leerling die het dichtst bij twijfel staat) leggen uit waarom ze op deze positie staan en onderbouwen hun standpunt met een argument. Daarna mogen de anderen reageren. Zijn ze het eens of niet? Ja/nee, omdat...

## DEPORTATIEWAGON

### Observeren

Loop even **rond de wagon**. Observeer aandachtig.

- Wat is de eerste indruk?
- Wat straalt deze wagon uit?
- Welke woorden roept dit op?

### Inleven

- Weet je waarvoor deze wagon oorspronkelijk gebruikt werd? Waarom denk je dat?
- Hoe zou het zijn om als mens hierin vervoerd te worden; opeengestapeld op elkaar, zonder eten of bagage, zonder sanitair, in de kou?
- Kan jij je een situatie voorstellen waarin je gedwongen wordt om met deze wagon te reizen?

**Korte uitleg** over de wagon door de gids.

**Reflectie** over dehumaniseren.

- Waarom koos het naziregime ervoor om sommige mensen, zoals joden, hiermee te transporteren? Waarom deze wagon en geen andere rijtuigen zoals we in het museum zagen?

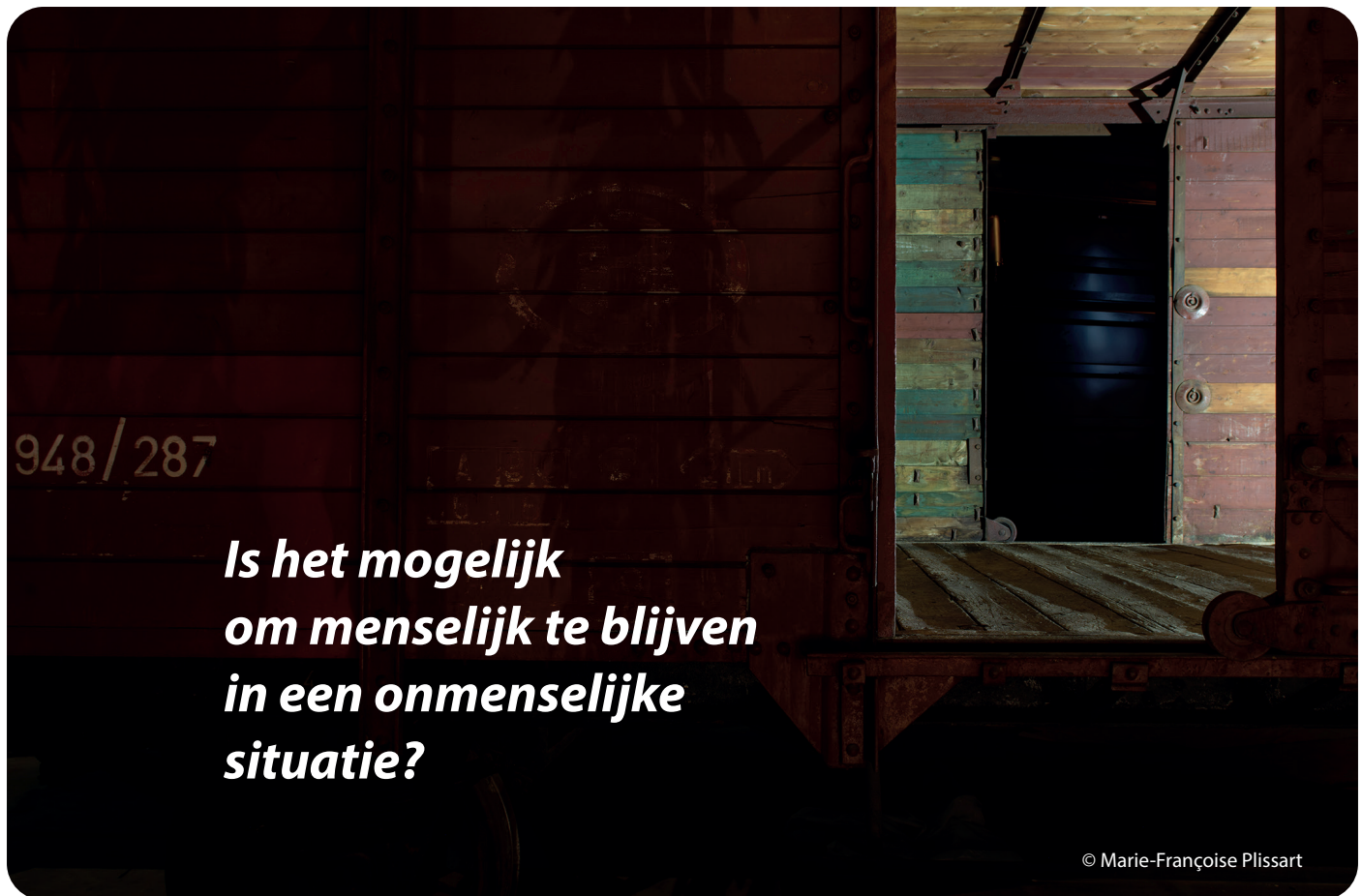
- Wat gebeurt er met mensen als je hen als dieren of objecten behandelt?
- Weten jullie wat dehumaniseren (of onmenselijken) betekent?

**De gids legt kort uit** wat dehumaniseren betekent.



- Kan je nog situaties bedenken waarin mensen op een onmenselijke manier getransporteerd werden? *(bv. mensenhandel in een vrachtwagen zonder licht en ruimte, bootvluchtelingen...)*
- Wie heeft een voorbeeld? Welke technieken worden er nog gebruikt om mensen te onmenselijken? *(bv. je taal aanpassen en spreken van 'een kudde, zwerm, stroom...' als je over migranten spreekt, gevangenen naakt en geblinddoekt opeenstapelen of gevangen naakt aan een leiband houden zoals in de Abu Graib gevangenis in Irak (2003-2004)).*

**Grote vraag.** Is het mogelijk om menselijk te blijven in een onmenselijke situatie?

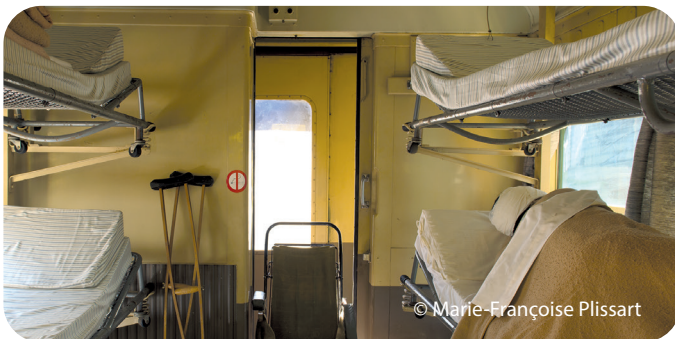


***Is het mogelijk  
om menselijk te blijven  
in een onmenselijke  
situatie?***

© Marie-Françoise Plissart

## RIJTUIG RODE KRUIS.

## TUSSEN WANHOOP EN HOOP.



### Observeren

De leerlingen gaan **in het rijtuig** en observeren aandachtig.

1. Stel aan de leerlingen de vraag: "Wat denk je dat er hier gebeurde?". Vraag de leerlingen om niet te snel te gaan, maar wat ze zien aandachtig te beschrijven als een verhaal.
2. Na elke beschrijving vraag je 'Waarom zie je dat?'
3. Daarna mogen de anderen reageren.
4. Tenslotte vraag je aan de leerlingen die nog niet gesproken hebben: 'Wat kunnen we nog meer ontdekken in het rijtuig van het Rode Kruis?'

### Inleven

- Wie verzorgde de gewonden, volgens jullie?
- Zijn jullie ooit al in een rijtuig vervoerd omdat je gewond was?
- Hoe denk je dat deze gewonden zich voelden?
- **Stel je voor dat** jij daar lag, gewond na de oorlog. Wat zou je denken?
- **Stel dat** daar nu een soldaat zou liggen, wat zou je hem willen zeggen? Of vragen?

**Korte uitleg** over het rijtuig van het Rode Kruis door de gids.

### Reflectie

- Hoe denk je dat de soldaten het einde van de oorlog hebben ervaren?
- Kan je als soldaat volledig herstellen van een oorlog?
- Wat kan ons hoop geven op het einde van de oorlog?

## DE POSTKAART

### Observeren

**Bekijk de rode brievenbussen.** Wie herkent deze nog?

**De gids legt kort uit** dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog heel andere communicatiekanalen gebruikt werden dan vandaag (geen internet...).

### Inleven

Wie schrijft er nog brieven op papier? Wie stuurt postkaarten naar vrienden of familie als je op reis bent? Wie heeft onlangs nog een brief of postkaart gekregen?



### Creatieve opdracht in groepjes van drie.

Stel dat jij leefde tijdens de Tweede Wereldoorlog en je mag slechts één postkaart versturen. Je moet kiezen tussen:

- Postkaart aan een spoorwegaarbeider;
- De baas van de spoorwegen;
- Verpleegster in de wagon van het Rode Kruis;
- Een Duitse soldaat die de spoorwegen controleert.

Aan wie zou je een postkaart sturen? Welk advies of welke boodschap zou je op de postkaart schrijven?

Leerlingen schrijven hun boodschap op een post-it of postkaart.

### Reflectie

- Leerlingen lezen hun postkaart aan elkaar voor.
- Wat valt jullie op? Welke postkaarten lijken op elkaar?
- Waar dienden postkaarten voor tijdens de Tweede Wereldoorlog?
- Welke communicatiekanalen worden er nu gebruikt tijdens een oorlog?

# AFSLUITENDE REFLECTIE OVER VERANTWOORDELIJKHEID.

## Toelichting door de gids.

Vertel afsluitend dat de rol van de NMBS tijdens de Tweede Wereldoorlog niet zwart-wit was. De spoorwegen transporteerden tijdens de Tweede Wereldoorlog Joden, Roma, en mensen die werden vervolgd, maar terzelfdertijd bestond er ook een groot netwerk van verzet.

Het bedrijf ondersteunde de bezetter militair, maar zorgde ook voor de bevoorrading van de bevolking. Na de oorlog werd directeur-generaal Rulot zowel gesanctioneerd (bestraft) wegens 'onvaderlands gedrag' alsook erkend als verzetsman. De oorlogsgeschiedenis van NMBS is dus niet zwart-wit.

## Reflectie

- Vinden jullie ook dat Rulot schuldig is omdat hij meegedaan heeft met de bezetter, én terzelfdertijd een held is als man van het verzet?
- Was de nmbs mee verantwoordelijk voor de deportaties vanuit België tijdens de Tweede Wereldoorlog? Neem een positie in op de lijn:



Drie leerlingen (twee uitersten en een leerling die het dichtst bij twijfel staat) leggen uit waarom ze op deze positie staan en onderbouwen hun standpunt met een argument. Daarna mogen de anderen reageren. Zijn ze het eens of niet? Ja/nee, omdat...



## Grote afsluitende vraag. Wat betekent verantwoordelijkheid?

Is jullie visie hierover doorheen de tentoonstelling veranderd? Indien ja, leg uit.





## NOTITIES



## LITERATUURLIJST

Anthone, R. & Mortier, F. (2007). *Socrates op de speelplaats: Theorie en praktijk van het filosoferen met kinderen*. Acco.

Cornelissen, E. & Tency, I (2024). *Grote vragen van kleine kinderen: praten over gevoelige thema's*, Owl Press

Cornelissen, E., & Galle, G. (2020). *Filosoferen in PAV*. Hoofdstuk uit Handboek vakdidactiek Project Algemene Vakken - Placké, Inge; Van Cauteren, Acco

Cornelissen, E., Van den Broeck, L., Galle, G. (2024) *Kritisch denken stimuleren via filosofische leeractiviteiten*. In E. Tanghe, W. Smets & W. Schelfhout (Eds.), *Wij weten van praten. Overleg op school als cultuur en praktijk* (pp.39-50), Politeia.

Lafrarchi, N., Van Alstein, M., Cornelissen, E., and De Schrijver, J. (2024). *Controversiële thema's in de geschiedenisles : leerkansen voor dialoog en reflectie*. In S. Bollen, B. Delanote, J. De Schrijver, W. Smets, J. Van Doorselaere, & J. Van Schaftingen (Eds.), *Sleutels tot historisch denken : handboek vakdidactiek geschiedenis* (pp. 190–204). Borgerhoff & Lambergits.

Sharp, A.M., 2007. *Let's go visiting: Learning judgment-making in a classroom community of inquiry*. *Gifted Education International*, 23(3), pp. 301-312.

Skrefsrud, T.A., 2024. *Intercultural Dialogue in Diverse Classrooms: Debating the Socratic Dialogue Method from a Postcolonial Perspective*. *Religions*, 15(1), pp.98.

Sprod, T., 2001. *Philosophical discussion in moral education*. Routledge, Abingdon, UK.

### **Meer referenties over filosoferen met kinderen:**

<https://www.philocite.eu/publications-et-articles/>

### **Meer info over Visual Thinking Strategies:**

<https://vtshome.org>

## ***Train World***

Prinses Elisabethplein 5, 1030 Schaarbeek

Educatief pakket in het kader van de tijdelijke tentoonstelling

‘NMBS, Bezet Bedrijf. Tussen collaboratie en verzet.’

26.09.2025 t.e.m. 28.06.2026.



